

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Директори Пажӯҳишгоҳи рушди
маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии
Академияи таҳсилоти Тоҷикистон,
номзади илмҳои физика-математика,
ДОТСЕНТ

«» Начмиддиниён А.М.
соли 2025

ХУЛОСАИ

шуъбаи педагогика, психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ба диссертатсияи Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич дар мавзӯи «Ҳамкориҳои коллеч ва муассисаҳои фарҳанг – шартҳои мукамалгардонии ташаккули фарҳанги зебоипарастии донишҷӯён» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-ичтимоӣ (13.00.05.03.- Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ)

Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич 04.08.1987 дар шаҳри Панҷакент таваллуд шудааст. Соли 2003 факултаи филологияи Донишқадаи омӯзгории Тоҷикистон дар шаҳри Панҷакент аз рӯи ихтисоси омӯзгории забонҳои англисӣ ва русӣ хатм кардааст (диплом ДОО №0004111).

Дар давоми омадасозии диссертатсия Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич унвонҷӯи шуъбаи омодакунии кадрҳои илмӣ ва илмӣ-педагогӣ Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон буда, ҳамзамон мудири шуъбаи Коллечи технологӣ ва инноватсионӣ дар шаҳри Панҷакент қору фаъолият намудааст.

Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич аз соли 2020 то 2023 ба ҳайси унвонҷӯ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (фармоиш аз 21.02.2020, №26) фаъолияти илмӣ-таҳқиқотӣ бурдааст.

Аз соли 2021 дар самти ихтисоси 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-ичтимоӣ (13.00.05.03 - Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) таҳқиқоти илмиро идома бахшида, мазмуну мундариҷаи рисолаи илмиро тибқи талаботи шиносномаи ихтисоси мазкур ба анҷом расонидааст.

Имтиҳони номзадиро бо муаффақият бо баҳоҳои зерин супоридааст:

- Тарих ва фалсафаи илм – “4” (хуб) – 16.10.2020

- Забони хориҷӣ (англисӣ) – “4” (хуб) - 21.05.2021.

- Ихтисос: 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-ичтимоӣ, (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) – “5” (аъло) – 14.03.2024.

Шаҳодатнома дарбораи супоридани имтиҳонҳои номзадӣ тахти №807 аз 23.05.2024 аз ҷониби Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон дода шудааст.

Роҳбари илмӣ: Латифзода Диловар Назришоҳ - доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи фанҳои ҷомеашиносӣ ва гуманитарии Консерваторияи миллии Тоҷикистон ба номи Талабхӯча Сатторов.

Диссертатсияи Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич дар шӯбаи педагогика, психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон таҳия гардида, ба омӯзиши яке аз масъалаҳои муҳими педагогикаи муосир – ҳамкориҳои коллеҷ ва муассисаҳои фарҳанг – шартӣ мукамалгардонии ташаккули фарҳангии зебоипарастии донишҷӯён равона гардидааст.

Дар баромади худ Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич дар бораи мубрами мавзӯи таҳқиқот сухан ронда қайд намуд, ки масъалаи ташаккули фарҳангии зебоипарастии донишҷӯён дар шароити муосир яке аз қисматҳои бисёр арзишманд ва зарурии самти омӯзишу парвариш махсус мебошад. Имрӯз дар маҷмӯъ дар баъзе муассисаҳои таълимии ҷумҳурии мо корҳои анҷом дода мешаванд, ки ба тақмили низомии тарбия нигаронида шудаанд.

Масъалаи ташаккули фарҳангии эстетикӣ махсусан барои донишҷӯёни коллеҷҳои техникӣ хеле муҳим ва зарур аст, зеро дар шароити боло рафтани нақш ва нуфузи илмҳои дақиқ, риёзӣ ва табиатшиносӣ набояд ин қисми ҷомеа аз арзишҳои эстетикӣ бебаҳра монад. Ба фаъолияти эстетикӣ ва намудҳои гуногуни санъат ҷалб нашавад.

Раванди ҷаҳонишавӣ, ки хусусиятҳои миллии, анъанаҳои ин ё он этносро дар тарбияи эстетикӣ ба ҳисоб намегирад, пояҳои устувори тарбиявӣ ва фарҳангофариро коста мегардонад. Ҳоло он ки, анъанаҳои бадеӣ унсурҳои тақрибии маҷмӯъии ҷамъбасти таҷрибаи пешқадами қори тарбиявӣ ба шумор мераванд. Дар сатҳи зарурии коркард нашудани методикаи ташаккули фарҳангии эстетикӣ муҳассилин, таъмин карда натавонистани ҳамроҳсозии нерӯҳои ниҳодҳои мухталифи давлатӣ ва ҷамъиятӣ дар қори тарғиби арзишҳои бадеӣ ва ҷалбнамоии насли наврас ба эҷодиёти иҷтимоӣ-фарҳангӣ, дигар омилҳои низ садди роҳи мукамалгардонии корҳои тарбиявӣ-эстетикӣ гардидааст.

Вобаста ба ин, проблемаи мазкур мубрам, муҳим ва яке аз ҳадафҳои рӯзмарраи тарбиявӣ-эстетикӣ дар ҷомеа ба ҳисоб меравад. Албатта, дар ин кор ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилотӣ, марказҳои фарҳангӣ фарогатӣ ва оила, ки дорой анъанаҳои миллии-фарҳангии хеш мебошад, нақши муайян мебошад. Аз ин рӯ, натиҷаҳои арзанда ва самаранокӣ корҳои тарбиявӣ-эстетикӣ аз қобилияти дарёфти мавқеи нотакрорӣ ҳар яке аз ин ниҳодҳои иҷтимоӣ-тарбиявӣ дар низомии ягонаи ташаккули қомили инкишофи шахсият вобастагии ногусастанӣ дорад.

Ин вазифаи босо масъулиятнок ба зиммаи муассисаҳои таълимии зинаҳои гуногун, муассисаҳои фарҳанг ва дигар ниҳодҳои иҷтимоӣ-

фарҳангии чомеа вогузор карда шудааст. Аммо дар таҷрибаи тарбияи эстетикӣ паркандагии фаъолияти ниҳодҳои иҷтимоӣ, бахуссус муассисаҳои таълимӣ, бо муассисаҳои фарҳанг ба назар мерасад, ки дар ташаккули фарҳанги эстетикӣ донишҷӯён костагиро ба амал меорад. Махсусан, ҳамкорӣ, байни муассисаҳои таҳсилотӣ бо муассисаҳои фарҳанг дар сатҳи зарурӣ ба амал бароварда намешавад. Бинобар ин, яке аз мушкилоти имрӯза дар системаи тарбияи эстетикӣ роҳҳои таъмин кардани ҳамоҳангсозии марказҳои фарҳангӣ фароғатӣ бо муассисаҳои таълимӣ, (коллекҳо) ба шумор меравад.

Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқи диссертатсия - аз ҷиҳати назариявӣ асоснок намудани шароитҳои ташкилӣ-педагогии мукамалгардони ташаккули фарҳанги зебоипарастии донишҷӯён дар раванди ҳамкорӣ функционалии коллек бо муассисаҳои фарҳанг ва тавсеаи он ба ҳисоб рафта, вазифаи асосии таҳқиқот аз қисматҳои зерин иборат мебошад:

- омӯзиш ва таҳқиқи масъалаҳои назариявӣ ва амалии хусусиятҳои ташаккули фарҳанги зебоипарастии донишҷӯён дар шароити таъсиррасонии маҷмӯӣ дар раванди корҳои таълимӣ тарбиявӣ ва беруназаудиторӣ;

- баррасии вазъият ва тамоилҳои рушди ҳамкорӣ мутақобилаи коллек ва муассисаҳои фарҳанг доир ба ташаккули фарҳанги эстетикӣ донишҷӯён дар шароити имрӯзаи Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- таҳқиқи имкониятҳои воқеӣ ва шароитҳои иҷтимоӣ-педагогии коллек муассисаҳои фарҳанг дар ташаккули фарҳанги зебоипарастии донишҷӯён;

- коркард ва аз ҷиҳати назариявӣ асоснок намудани барномаи педагогии ташаккули фарҳанги зебоипарастии донишҷӯён дар раванди ҳамкорӣ мутақобилаи коллек муассисаҳои фарҳанг;

- тариқи озмоиш тасдиқ кардани барномаи ташаккули фарҳанги зебоипарастӣ дар раванди фаъолияти якҷояи коллекҳо ва муассисаҳои фарҳанг.

Навгониҳои илмӣ таҳқиқотро диссертант ба шакли зайл пешниҳод намудааст:

- асосҳои педагогии ҳамкорӣ функционалии коллекҳо ва марказҳои фарҳангӣ – тарбиявӣ дар доираи шаҳрҳои хурд зимни муносибати маҷмӯӣ ба қори тарбиявӣ-эстетикӣ ҳалли худро ёфтааст.

- ташкил намудани тарзҳои ҳамоҳангсозии ниҳодҳои тарбиявӣ зебоипарастӣ ҷиҳати рушди эстетикӣ муҳассилин бо дарназардошти баҳисобгирии маълумот доир ба муҳити эстетикӣ ҷавонон, дараҷаи фаъолнокии бадеӣ-эҷодии онҳо ва ташкили ин раванд пешгӯӣ шудааст;

- номуттасилии фаъолияти якҷояи ин ниҳодҳо дар қори беруназаудиторӣ, ки дар натиҷаи таҷрибаи нокифояи коллек ба фаъолияти муассисаҳои фарҳанг оид ташаккули зебоипарастӣ амал мекунанд, баргараф гардиданд; ҷузъҳои асосӣ, самтҳо ва нишондиҳандаҳо (маърифати эстетикӣ, ҷиҳати баҳодихӣ ҳисси ва ҷалбнамоӣ ба фаъолияти эстетикӣ) мушаххас карда шуданд;

- шароитҳои педагогии ҳамкориҳои функционалии коллеҷ бо муассисаҳои фарҳанг дар ташаккули фарҳанги зебоипарастӣ муайян гардидаанд;

- ба дараҷаи зарурӣ ба эътибор нагирифтани махсусиятҳои марказҳои фарҳангӣ тарбиявӣ дар ҳамкорӣ доир ба тарбияи эстетикӣ ҷавонон, суҳбати гардидани ҳамроҳсозии нерӯи тарбиявӣ муассисаҳои таҳсилотӣ ва фарҳанг низ муайян карда шудааст.

Саҳми шахсии доктараби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот дар доираи омӯзиш ва таҳлили адабиёти илмӣ, шарҳ ва муқоисаи маълумоти коркардшудаи илмӣ, муайян намудани заминаи назариявӣ-методологии таҳқиқот, аниқсозӣ ва тавсеаи апарати илмӣ, интихоби методҳои таҳқиқот, асосноккунӣ, таҳия ва татбиқи барномаи педагогии ташаккули фарҳанги зебоипарастӣ дар раванди ҳамгироии мутақобилаи коллеҷ ва марказҳои фарҳангӣ маърифатӣ, муайян кардани шароити педагогӣ ва коркарди шакли усулҳои нави фарҳангӣ маърифати донишҷӯён, ҷамъбасти натиҷагирӣ аз раванди корҳои таҳқиқотӣ, пешниҳоди тавсияҳои методӣ барои омӯзгорон оид ба тарбияи эстетикӣ назаррас аст.

Инчунин, натиҷаҳои ба дастамада дар шакли мақолаҳои илмиву оммавӣ ба нашр расида, муҳтавои асосии рисолаи илмӣ дар ҷорабиниҳои муҳими илмиву амалии сатҳи ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ аз ҷониби муаллиф муаррифӣ карда шуданд.

Тибқи мазмуну мундариҷа рисолаи илмӣ ба унвонҷӯ саволҳои пешниҳод гардида, ҷавобҳои мушаххас ва дуруст баргардонидани шуд.

Сипас, муқарризони ҳолис Давлатшоев И. - доктори илмҳои педагогӣ, ходими калони илмии шуъбаи педагогика, психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон; Раҳимзода Х. - доктори илмҳои педагогӣ, ходими пешбари илмии шуъбаи педагогика, психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон; Лутфуллоева П.М. – номзади илмҳои педагогӣ, муовини директори Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон оид ба мазмуну муҳтавои диссертатсия ва саҳми унвонҷӯ баромад ва қайд намуданд, ки саҳми шахсии унвонҷӯ дар он зухур меёбад, ки мавсуф масъалаи таҳқиқоти диссертатсиониро ҳаматарафа таҳлилу баррасӣ карда, таҳқиқоти назариявӣ ва озмоиширо дуруст ба роҳ мондааст, маводи таҳқиқотро таҳлили миқдорӣ ва сифатӣ карда, маҷмуи роҳи усулҳоро вобаста ба мавзӯ, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мавриди истифода қарор додааст, дар заминаи таҳқиқоти озмоишӣ муқаррароти қори илмиро аз ҷиҳати амалӣ аз тариқи баргузориҳои корҳои озмоишӣ тасвибу тасдиқ кардааст.

Ҳамин тариқ бо назардошти муҳокима ва ҳулосаи муқарризони ҳолис оид ба дараҷаи омӯзиши дараҷаи коркарди масъалаи мазкур бармеояд, ки диссертатсияи Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич дар мавзӯи «Ҳамкориҳои коллеҷ ва муассисаҳои фарҳанг – шартҳои мукамалгардонии

ташаккули фарҳанги зебоипарастии донишҷӯён» мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифта, ба ҳимоя пешниҳод шудааст.

Натиҷаи корҳои озмоишӣ дар анҷоми ҳар як марҳила таҳлилу ҷамбаст гардида, мақолаҳои зерин дар нашрияҳои илмӣ тақризшавандаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷопнамудаи унвонҷӯй пурра мазмунӣ рисолаҳо фаро мегирад.

[1-М] Усмонов З.Ҷ. Муносибати маҷмӯӣ ба ташаккули фарҳанги зебоипарастӣ дар коллеч [Матн] /З.Ҷ.Усмонов // Паёми Академияи таҳсилоти Тоҷикистон. - Душанбе. - 2021. - №1(38).– С.29-33. ISSN 2222-9809.

[2-М] Усмонов З.Ҷ. Роҷеъ ба баъзе масъалаҳои ташкили фарҳанги зебоипарастии донишҷӯёнӣ коллечҳои техникӣ /З.Ҷ.Усмонов //Паёми Донишгоҳи давлатии омӯзгории ба номи С.Айнӣ. - Душанбе. - 2022.- №1(96). - С.23-28. ISSN 2219-5408.

[3-М] Латифзода Д.Н., Усмонов З.Ҷ. Шароитҳои педагогии ҳамкориҳои функционалии коллеч ва муассисаҳои фарҳанг дар тарбияи эстетикӣ ҷавонон [Матн] /Д.Н.Латифзода, З.Ҷ.Усмонов// Паёми Академияи таҳсилоти Тоҷикистон. – Душанбе. 2024. №4 (54) – С.21-26. ISSN 2222-9809.

[4-М] Усмонов З.Ҷ. Илми этика ва марҳилаҳои асосии ташаккули тақомули афкори ахлоқӣ [Матн] /З.Ҷ.Усмонов //Паёми Донишқада /Маҳзани илм.–Панҷакент. – 2019.- №1/2. – С.213-217. (Бо ҳаммуаллифӣ).

[5-М] Усмонов З.Ҷ. Национальные особенности художественного образования в Таджикистане //Россия-Таджикистан-Узбекистан: Молодёжь и развитие духовной культуры общества. Сб. материалов XI Международной научно-теоретической конференции профессорско-преподавательского состава высших учебных заведений России, Таджикистана и Узбекистана. 22 апреля 2022 г. – Душанбе – Челябинск – Ташкент – Самарканд. – Бухоро, 2022. – С.15-22. (в соавторстве).

[6-М] Усмонов З.Ҷ., Латифзода Д.Н. Ҳамкориҳои коллеч ва муассисаҳои фарҳанг дар тарбияи зебоипарастӣ [Матн] /З.Ҷ.Усмонов, Д.Н. Латифзода //Паёми Донишгоҳи давлатии омӯзгории ба номи С.Айнӣ. - Душанбе. - 2023.- №2 (16).– С.48-53. ISSN 2708-5759.

[7-М] Усмонов З.Ҷ. Тарбияи зебоипарастӣ – талаботи замон. - Душанбе. 2024. - 102 с.

Бо дарназардошти хулосаҳои муқарризони ҳолис ва иштирокчиёни шӯъбаи педагогика, психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон

ҚАРОР ҚАРД:

1. Диссертатсияи Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич дар мавзӯи «Ҳамкориҳои коллеч ва муассисаҳои фарҳанг – шартӣ мукамалгардонии ташаккули фарҳанги зебоипарастии донишҷӯён» кори илмӣ мустақилона баанҷом расида, ки дар он муаллиф ба ҳалли вазифаҳои дар назди таҳқиқот гузошташуда ноил шудааст, ҳисоб қарда шавад.

2. Диссертатсияи илмии Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич дар мавзуи «Ҳамкориҳои коллеҷ ва муассисаҳои фарҳанг – шартӣ мукамалгардонии ташаккули фарҳанги зебоипарастии донишҷӯён» ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-ичтимоӣ (13.00.05.03.- Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) ҷавобгӯ аст.

3. Диссертатсионии илмии Усмонов Зарифҷон Ҷумъабоевич дар мавзуи «Ҳамкориҳои коллеҷ ва муассисаҳои фарҳанг – шартӣ мукамалгардонии ташаккули фарҳанги зебоипарастии донишҷӯён» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-ичтимоӣ (13.00.05.03.- Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) барои ҳимоя ба Шурои диссертатсионии 6D.КОА-030-и назди Пажӯҳишгоҳи рушди маорифи ба номи Абдурахмон Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон пешниҳод карда шавад.

Хулосаи мазкур дар ҷаласаи васеи шӯъбаи педагогика, психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон 4-уми феввали соли 2025 суратҷаласаи №2 қабул гардидааст.

Дар ҷаласа 12 нафар иштирок намуданд. Натиҷаи овоздиҳӣ: “Тарафдор” - 12 нафар, “Зид” - нест, “Бетараф” - нест.

Раиси ҷаласа, мудирӣ шӯъбаи педагогика, психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, доктори илмҳои педагогӣ, профессор

Иматзода Л.М.

Котиби ҷаласа

Ҳасанзода Ю.

Имзоҳои Иматзода Л.М. ва Ҳасанзода Ю.-ро тасдиқ мекунам:

Нишонӣ: 734024, ш. Душанбе, кӯчаи А. Адҳамов 11/2 Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон. Тел.: +992 2274600; Факс: +992 2274525;

Сомона: www.prmatt.tj E-mail: pr matt@maorif.tj

Мудирӣ шӯъбаи кадрҳо ва коргузорӣ Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон

Ҳакимова Х.С.